

MINISTRY OF HEALTH CARE OF UKRAINE
DANYLO HALYTSKY LVIV NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY
DEPARTMENT OF PHILOSOPHY AND ECONOMICS

PROCEEDINGS
of the International Scientific and Practical Conference

MIND, BRAIN, LANGUAGE:
CURRENT PROBLEMS
AND INTERDISCIPLINARY
ACHIEVEMENTS

April, 19 – 20, 2018
Lviv, Ukraine

MINISTERSTWO OCHRONY ZDROWIA
LWOWSKI NARODOWY UNIWERSYTET MEDYCZNY IM. DANYŁA HALICKIEGO
ZAKŁAD FILOZOFII I EKONOMII

MATERIAŁY
Międzynarodowej konferencji Naukowo-praktycznej

ŚWIADOMOŚĆ, MÓZG, JĘZYK: RZECZYWISTE PROBLEMY I OSIĄGNIĘCIA INTERDYSCYPLINARNE

19 – 20 kwietnia 2018
Lwów, Ukraina

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА ЕКОНОМІКИ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

**СВІДОМІСТЬ, МОЗОК, МОВА:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ТА МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ
ДОСЯГНЕННЯ**

19 – 20 квітня 2018
Львів, Україна

УДК 130.11
Ф 561

Рекомендовано до друку засіданням Вченої ради фармацевтичного факультету
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького (протокол № 3 від 18 квітня 2018 року)

УПОРЯДНИКИ:

Держко І., д. філос. н., професор;
Луц У., к. філос. н., доцент;

РЕДКОЛЕГІЯ:

Держко І. – д. філос. н., професор
Салига Ю. – д. біол. н., ст. н. с.
Луц У. – к. флос. н., доцент
Борисюк А. – д. психол. наук, професор
Братасюк М. – д. філос. н., професор
Гапон Н. – д. філос. н., професор
Жадько В. – д. філос. н., професор
Карівець І. – д. філос. н., доцент
Льовкіна О. – д. філос. н., професор
Сафонік Л. – д. філос. н., доцент
Соловійов О. – д. психол. н., професор
Титар О. – д. філос. н., професор
Churchland P. – Prof. Emerita
Gomułka J. – Dr Habil., Assoc. Prof.

Свідомість, мозок, мова : актуальні проблеми та міждисциплінарні досягнення: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 19-20 квітня 2018 р.). – Львів, 2018. – 232 с.

Збірник містить тези виступів учасників Міжнародної наукової конференції «Свідомість, мозок, мова: актуальні проблеми та міждисциплінарні досягнення» (19-20 квітня 2018 р.). Матеріали висвітлюють результати філософських та міждисциплінарних досліджень таких аспектів: функціональної асиметрії півкуль головного мозку, сучасних досягнень нейронауки, проблеми штучного інтелекту та робототехніки, семантичних та семіотичних аспектів кореляції культури та свідомості, кореляції свідомості та мови, перцепції та мислення, природи свідомості, інтенціональності свідомості, свідомого досвіду, несвідомого та підсвідомого.

Для науковців, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться філософією науки.

Матеріали опубліковані в авторській редакції

Автори несуть повну відповідальність за грамотність текстів, точність наведених фактів, цитат, покликань та оформлення бібліографії

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	9
<i>CHURCHLAND Patricia</i> THE IMPACT OF SOCIAL NEUROSCIENCE ON MORAL PHILOSOPHY	10
<i>GOMUŁKA Jakub</i> ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE SPACE OF REASONS	19
<i>PALM Jakub</i> CREATING LANGUAGE, CREATING MINDS, CREATING ARTILECTS	20
<i>LANIUK Yevhen</i> SHOULD ROBOTS AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE ENTITIES HAVE RIGHTS? SOME PHILOSOPHICAL ASPECTS	21
<i>LUSHCH Uliana</i> FOR-ME-NESS IN PHENOMENOLOGICAL ACCOUNT OF CONSCIOUSNESS	23
<i>PALM Jakub</i> TECHNOLOGICAL SINGULARITY: A LINGUISTIC SINGULARITY?	25
<i>TYTAR Olena</i> PERCEPTION AND THINKING: INTERACTION OF SCIENTIFIC AND RELIGIOUS DISCOURSES IN MODERN PHILOSOPHY	26
<i>VLADYMYROVA Veronika, DIDKOVSKA Larysa</i> ROLE OF LACTOBACILLUS AND BIFIDOBACTERIUM IN IMPROVING MOOD OF MAJOR DEPRESSIVE DISORDER PATIENTS AND MENTALLY HEALTHY	29
<i>БАРТУСЯК Павло</i> АНРІ БЕРґСОН ПРО СПРИЙНЯТТЯ, АБО «ПЕРЦЕПТИВНІ НОЖИЦІ»	33
<i>БІДЗІЛЯ Петро</i> ГУМАНІСТИЧНИЙ ВИМІР МЕНЕДЖМЕНТУ В МЕДИЦИНІ	35
<i>БІЛЕЦЬКА Катерина</i> ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ	40
<i>БОГОСВЯТСЬКА Анна-Марія</i> МОВА – ЗАХИСТ БУТТЯ ЛЮДИНИ.	43
<i>БОЖКО Наталія</i> ЗНАКОВО-СИМВОЛІЧНА СИСТЕМА ЯК СУТНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ	47
<i>БОРИСЮК Алла</i> СПЕЦИФІКА ПРОФЕСІЙНОЇ СВІДОМОСТІ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР	49
<i>БРАТАСЮК Марія</i> АНАЛІТИЧНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ПІДХІД У ПІЗНАННІ ПРАВОВОЇ МОВИ ТА СВІДОМОСТІ	53
<i>БРАТКО Костянтин</i> ІНТЕНЦІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА ЕЙДЕТИЧНОЇ ІНТУЇЦІЇ	56

<i>ВОРОПАЙ Тетяна</i>	МОВА ТА СВІДОМІСТЬ: НОВІ ВИКЛИКИ СТАРОЇ ПРОБЛЕМИ	59
<i>ВЯЧЕСЛАВОВА Олена</i>	ДІАКРИТИЧНА КОНЦЕПЦІЯ ЗНАЧЕННЯ М. МЕРЛО-ПОНТІ	62
<i>ГАПОН Надія</i>	МОВА ТА ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЯ: ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ПОСТСТРУКТУРАЛІСТСЬКИХ ДИСКУСІЙ	66
<i>ГОЛОВЕЙ Вікторія</i>	СИМВОЛІЗАЦІЯ ЯК УНІВЕРСАЛЬНИЙ СПОСІБ ОПРЕДМЕЧУВАННЯ ДУХОВНОГО У ФОРМАХ КУЛЬТУРИ	70
<i>ГОЛОЛОБОВА Катерина</i>	«ТЕОРІЯ ІНТЕНСИВНОГО СВІТУ»: ПЕРЕВАГИ ТА ПРОТИРІЧЧЯ	74
<i>ДЕРЖКО Ігор</i>	ДЕЯКІ ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ЛЮДСЬКОГО МИСЛЕННЯ	77
<i>ДЕРЖКО Ігор, ШВЕД Ольга</i>	НЕТИПОВА УНІВЕРСАЛЬНІСТЬ ЛЮДСЬКОГО МОЗКУ	83
<i>ЄЩЕНКО Тетяна</i>	ДИСКУРСИВНА МЕТАФОРА: СТРУКТУРА, СЕМАНТИКА, ПРАГМАТИКА (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ 90-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ)	86
<i>ЖАДЬКО Віталій</i>	МОВА ЯК АРСЕНАЛ МОТИВАЦІЙНИХ СПРЯМУВАНЬ СВІДОМОСТІ	90
<i>ЖАНГАЗІНОВА Руслана</i>	СЕМІОТИЧНИЙ АСПЕКТ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МОВИ ТА СВІДОМОСТІ ІНДИВІДА	95
<i>ЗВЕРЮК Руслан</i>	ПСИХІЧНЕ НЕСВІДОМЕ У ПРАЦІ ЯКИМА ЯРЕМИ	97
<i>ЗЛЕНКО Наталія</i>	СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ОСМИСЛЕННЯ ПОНЯТТЯ ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ	100
<i>ІЩУК Наталія</i>	СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО РОЗУМІННЯ ПСИХІКИ: РЕТРОСПЕКТИВА ТА АКТУАЛЬНИЙ СТАН	104
<i>КАДИКАЛО Андрій</i>	ПРОБЛЕМА ПОХОДЖЕННЯ СВІДОМОСТІ: ПРОСТЕ, СКЛАДНЕ, ЕВОЛЮЦІЯ	108
<i>КАРІВЕЦЬ Ігор</i>	НЕІНТЕНЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ	111
<i>КАРПОВ Віктор</i>	НОМО IN VIA: НЕЙРОМИСТЕЦТВО ЯК МАРКЕР ЕВОЛЮЦІЇ СУСПІЛЬСТВА	113
<i>КОВЧАК Володимир</i>	ОНТО-СЕМІОТИЧНИЙ АСПЕКТ КОНСТРУЮВАННЯ НЕЙРОРЕАЛЬНОСТІ	117

<i>КОЗЕЛКО Ірина</i>	
ОГЛЯД КОНЦЕПЦІЙ СВІДОМОСТІ	121
<i>КОЛЕСНИК Ігор</i>	
БУДДІЙСЬКА МЕДИТАЦІЯ І ЇЇ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ	123
<i>КОСТЕНКО Ганна</i>	
КОЛОНІАЛЬНЕ ЯК НЕУСВІДОМЛЕНЕ: АРТИКУЛЯЦІЯ ТРАВМИ КОЛОНІЇ ЧЕРЕЗ ЖІНОЧЕ ПИСЬМО У ТВОРЧОСТІ ОКСАНИ ЗАБУЖКО . .	125
<i>КРАВЧЕНКО Тетяна</i>	
ВИКЛИКИ III ТИСЯЧОЛІТТЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-МЕРЕЖЕВОЇ ПАРАДИГМИ ТА СТАНОВЛЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	129
<i>ЛУЧАНСЬКА Валентина</i>	
ЕКОЛОГІЗАЦІЯ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ	133
<i>ЛЬОВКІНА Олена</i>	
ПОДОЛАННЯ ВІДЧУЖЕННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ: ПОГЛЯД ПРЕДСТАВНИКІВ ФРАНКФУРТСЬКОЇ ШКОЛИ	137
<i>ЛЯШЕНКО Вікторія</i>	
НЕЙРОНАУКА И ПРЕДПОСЫЛКИ К ИНТЕГРАЦИИ ЗАПАДНОЙ И ВОСТОЧНОЙ МЕДИЦИНЫ	141
<i>ЛЯШЕНКО Дмитрій</i>	
СТРУКТУРНО-ОНТОЛОГИЧЕСКАЯ НЕЙТРАЛЬНОСТЬ НЕЙРОФЕНОМЕНОЛОГИЧЕСКОГО И НЕЙРОФИЛОСОФСКОГО ПОДХОДОВ К ИССЛЕДОВАНИЮ СОЗНАНИЯ	145
<i>МАРТИНЮК Юрій</i>	
ФУНКЦІОНАЛЬНІ ТЕОРІЇ ВИНИКНЕННЯ ПРЕНАТАЛЬНОЇ ОСОБИ І ЇЇ КРИТИКА	150
<i>МИСЛОВСЬКА Ірина</i>	
ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНИХ СТЕРЕОТИПІВ В КОНТЕКСТІ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	155
<i>МОРАВЕЦЬКИЙ Остап</i>	
САМОСВІДОМІСТЬ	159
<i>НАГОРНИЙ Олександр</i>	
ТОВАР, ІНФОРМАЦІЯ, КОНСТИТУЦІЯ ЯК СЕМАНТИЧНИЙ КОД ТА СУТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ Й НАЦІЇ	163
<i>ОВЧАРЕНКО Наталія</i>	
МЕТАФОРА ЯК СЕМАНТИЧНА ТА СЕМІОТИЧНА РЕАЛІЯ МОВИ	167
<i>ОЛІНКЕВИЧ Володимир</i>	
ПРОБЛЕМА ДЕСТРУКТИВНОСТІ У ТЕОРІЇ ІНСТІНКТІВ З. ФРОЙДА . . .	170
<i>ПАВЛЕНКО Жанна</i>	
ПІДГОТОВКА ЮРИСТІВ ДО ПСИХОМЕТРИЧНИХ ВИПРОБУВАНЬ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД	172

<i>ПАСІЦЬКА Оксана</i>	ВПРЛИВ ГРЕКО-КАТОЛЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ НА ЕКОНОМІЧНУ СВІДОМІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ГАЛИЧИНИ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – ПЕРША ПОЛОВИНА ХХ СТ.)	176
<i>ПАЧКОВСЬКИЙ Юрій</i>	ДО ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ	179
<i>ПЕТРОВСЬКИЙ Петро</i>	АКТУАЛЬНІСТЬ ФІЛОСОФСЬКОЇ ПРОБЛЕМИ РОЗУМІННЯ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО СЬОГОДЕННЯ	182
<i>САЛИГА Юрій</i>	НЕЙРОНАУКИ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ, СЬОГОДЕННЯ, МАЙБУТНЄ	186
<i>САРАБУН Оксана</i>	КОРЕЛЯЦІЯ МИСЛЕННЯ, МОВИ ТА ПИСЬМА У СТРУКТУРНІЙ АНТРОПОЛОГІЇ КЛОДА ЛЕВІ-СТРОСА	187
<i>САФОНІК Лідія</i>	МЕТАФІЗИКА СВОБОДИ ВОЛІ	190
<i>СЕВАСТ'ЯНИВ Уляна</i>	ФОРМУВАННЯ ЛЮДИНИ НОВОГО ТИПУ В УМОВАХ ТОТАЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ	194
<i>СЕПЕТИЙ Дмитро</i>	ФІЛОСОФІЯ МЕНТАЛЬНОСТІ ДЖОНА СЕРЛЯ: ПРОБЛЕМА КЛАСИФІКАЦІЇ	196
<i>СИДОРИК Юрій, КОГУТЯК Надія, МИЦЬКО Володимир</i>	МАШИННЕ НАВЧАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МОДЕЛЕЙ ПСИХІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	201
<i>СИНІЦЯ Андрій</i>	КОНКРЕТИЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ ДОСЛІДЖЕННЯ СВІДОМОСТІ ЯК ОБ'ЄКТА НАУКОВО-ФІЛОСОФСЬКОЇ РЕФЛЕКСІЇ	204
<i>СИРОТИНСЬКА Наталія</i>	НОМО LUDENS: ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ ПЛАТОНОВОЇ СТІНИ У МОДЕРНОМУ НЕЙРОЕКРАНІ	207
<i>СМОРЖЕВСЬКА Оксана</i>	МОВА В СВІТОГЛЯДІ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЯЗИЧНИКІВ (РІДНОВІРІВ)	211
<i>СОЛОВ'ЙОВ Олег, ПЕРЕПЕЛИЦЯ Андрій</i>	АТРИБУТИВНІ ВЛАСТИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ РЕАЛЬНОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЙНА ПРИРОДА МОЗКУ І СВІДОМОСТІ	215
<i>СТЕПАНОВ Андрій</i>	ФЕНОМЕН NESVİDOMOGO KRİZЬ ПРИЗМУ ПСИХОАНАЛІТИЧНОЇ ТЕОРІЇ З. ФРОЙДА	219
<i>ТЕРЕШКЕВИЧ Галина Тарасівна, ГУЦУЛЯК Василь, ПОПОВИЧ Богдан</i>	ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПОСТАБОРТНОГО СИНДРОМУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СОВІСТІ	223
<i>ХАЛЕЦЬКИЙ Олексій</i>	СВІДОМІСТЬ ЯК ПРОЕКТУВАННЯ	227

СИДОРИК Юрій

*кандидат психологічних наук, доцент,
директор лабораторії когнітивного моделювання,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»*

КОГУТЯК Надія

*кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»*

МИЦЬКО Володимир

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри професійної освіти та інноваційних технологій,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»*

МАШИННЕ НАВЧАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МОДЕЛЕЙ ПСИХІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Еволюція наукового знання, на думку К.Поппера, – це еволюція у напрямку побудови більш кращих теорій, які можуть надавати більш точну інформацію про оточуючу дійсність [3]. При цьому, теорія повинна достатньо добре прогнозувати поведінку досліджуваної системи. І чим більш точним виявиться прогноз, тим кращою є теорія.

М.В.Корягін та М.Ю.Чик визначають теорію як найбільш розвинену форму наукового знання, яка дає цілісне, системне, достовірне відображення закономірних і суттєвих зв'язків певної сфери дійсності. Ядром теорії є абстрактний, ідеалізований об'єкт - абстрактна модель [2].

Будь-яке пізнання, як зауважує М.М.Амосов [1, с. 46], «це моделювання інформації про іншу систему через програми моделюючої установки, яка пізнає систему». Результатом пізнання є модель. Модель - це структура, яка певною мірою відтворює «структуру і програми об'єкта, але ніколи не є його тотожною копією» [там же].

Процес пізнання-моделювання полягає у виділенні інформації. На всіх етапах створення моделі істотну роль відіграє суб'єктивність - модель є відображенням не лише об'єкта, а і суб'єкта [1, с. 49]. Не лише установки дослідника, а і використане ним лабораторне обладнання буде мати вплив на характеристики виділеної з об'єкта інформації (наприклад, модальність сенсорів).

Застосування моделей дозволяє досліджувати об'єкт, прогнозуючи його поведінку на основі вже відомих досліднику властивостей. Це є можливим тоді, коли модель є своєрідною копією деяких, істотних для прогнозу властивостей реального об'єкту. Рівень відповідності моделі об'єкту-зразку характеризує повноту моделі. Прикладом такого відображення істотних для географії властивостей реального об'єкту - планети Земля - є, наприклад, глобус і мапа. Глобус є більш точною моделлю розташування географічних об'єктів, ніж мапа.

Схожим чином, з метою узагальнення положень теорій про різні прояви психічного у психології прийнято розглядати їх більш або менш точні моделі. Вслід за класифікацією М.М.Амосова [1, с. 49], на нашу думку можна виділити наступний перелік видів моделей, які використовуються у психології:

1. Опис словами. Як стверджує М.М.Амосов, це універсальна форма, яка придатна для відтворення моделі будь-якої складності та природи. Зокрема, на його думку, можна описати зорові і звукові образи, детально характеризуючи коливання світла та звукові хвилі чи переказуючи зміст цих образів. Проте, в будь-якому випадку, подібність моделі і оригіналу буде в такій моделі дуже відносна, а міра суб'єктивності - дуже високою. На наш погляд, саме така форма репрезентації моделей найбільш поширена на даний час у дослідженнях з психології.

2. Рисунки, креслення - можливості таких моделей обмежені зоровим сприйняттям. На наш погляд, поряд із описом словами, українські дослідники часто використовують також рисунки для зображення моделей. Часто такі рисунки виконано у вигляді блок-схем (креслення). На відміну від наступних форм - у таких рисунках відсутні цифрові позначення сили взаємозв'язків, факторних ваг тощо. Така форма моделей, як стверджує М.М.Амосов, є, як правило, «найнижчим кодом, оскільки спроба подати смисл окремо від форми не досягли успіху. Смисл знаходить глядач, і робить він це суб'єктивно».

3. Фізичні моделі - використовуються надзвичайно мало. На наш погляд, до такої форми репрезентації моделей можна віднести використання розстановок у деяких напрямках психотерапії.

4. Математичні моделі - за М.М.Амосовим, опис інформаційних залежностей з допомогою різних математичних еталонів - чисел, формул, рівнянь, систем рівнянь. Це точні моделі. До них, на наш погляд, у психології можна віднести ряд законів, які виражені через формули та рівняння (наприклад, закон Вебера-Фехнера), рівняння регресій у результатах окремих емпіричних досліджень.

5. Моделі, створені з допомогою обчислювальних машин. За М.М.Амосовим [1, с. 50], саме в цих моделях втілені математичні моделі в явній формі - у випадку, коли програмується готові рівняння, або, в іншому випадку, коли «програма охоплює лише залежності між окремими «шматками» математичних програм». Саме такий спосіб репрезентації дозволяє отримати великі, більш чи менш точні багатовимірні моделі складних систем з великою кількістю змінних у вихідних даних. Це те, чого не можна досягти іншими способами.

На наш погляд, саме така форма репрезентації моделей реалізована у технологіях машинного навчання. Важливо зауважити, що такі технології дають можливість при побудові моделей обчислити відсоток правильних прогнозів, які здійснює модель на незалежній вибірці даних. Тобто, моделі, які вибудовуються в такий спосіб - є прогностичними. Технологія побудови таких моделей містить перевірку на можливість їх фальсифікації, що на думку К.Поппера, є ключовим критерієм науковості теорії. Такі результати не можливо досягти з

допомогою інших способів репрезентації моделей. Математичні моделі можуть давати прогноз, але у них, часто, входить порівняно мала кількість змінних, щоб можна було їх порівнювати із моделями, побудованими, наприклад, для комп'ютерного розпізнавання обличчя чи емоцій.

6. За М.М.Амосовим - ще одною формою є фізичні моделі дуже складних систем - на даний час, на нашу думку, можуть бути реалізовані теж лише із використанням технологій штучного інтелекту.

Таким чином, на наш погляд, застосування технологій машинного навчання у психологічних дослідженнях дає можливість реалізації складних прогностичних моделей, які на відміну від найбільш поширених словесних та схематичних моделей, «вміють» з визначеною точністю прогнозувати результат / поведінку системи. Саме використання таких моделей якнайкраще підходить до вимоги К.Поппера щодо необхідності наявності можливості фальсифікованості теорій та гіпотез.

Література

1. Амосов Н. М. Моделирование мышления и психики. – 1965. – 304 с.
2. Корягін М. В. Основи наукових досліджень : навч. посібник / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. – 2-ге видання, стереотипне. – К.: Алерта, 2017. – 622 с.
3. Поппер К. Логика научного исследования / К.Р.Поппер - Пер. с англ. под общей редакцией В.Н.Садовского. - М.: Республика, 2005. — 447 с.